

LIEPĀJAS RADIO TEĀTRIS – tikai balss, sirds, prāts un neprāts

ARMANDA KAUŠĒLA FOTO

“Tad, kad mēs redzam, tad mazāk iesaistām savu iztēli, nekā tad, ja tikai klausāmies,” zina Karīna Tatarinova. Attēlā – ieraksta laikā kopā ar Gintu Grāveli.

✂ Linda Kilevica

Pirmo reizi ne tikai dzirdams, bet arī redzams pie klausītājiem visā pasaulē nonācis Liepājas Radio teātri veidotais iestudējums “21. gadsimta mīlasstāsts”. Neparastais teātris, “skatāms ar ausīm”, kā teiktu tā idejas autore un īstenotāja aktrise Karīna Tatarinova, piedzimis pandēmijas sākumā kā alternatīva piespiedu bezdarbībai, trīs gadu laikā iestudējis ievērojamu apjomu mūsdienu latviešu literatūras.

STUDIJĀ GALDS UN TRAUKI

Kad Liepājas teātra direktors Herberts Laukšteins aktierus aicinājis sūtīt idejas attālinātām radošām izpaušmēm, K. Tatarinova gājusi pa tukšo pilsētu un Pasta ielā ievērojusi, ka “Rietumu radio” studijā kāds ir. Vienojusies ar radio vadītāju Dzintaru Hmieļevski par iespēju ēterā atskaņot iepriekš ierakstītu iestudējumu.

Liepājas Radio teātra producente Zanda Borgia atminas, kā saņēmusi Karīnas sūtītās fotogrāfijas no pirmā mēģinājuma. “Tas notika teātri, Šampanieša zālē. Katra aktrise sēdēja savā galā dīvanā, Karīna priekšā. Visur maskas, dezinfekcijas līdzekļi...” – tāds teātra darbs izskatījies jocīgs.

“Liepājas Speciālās ekonomiskās zonas pārvalde finansiāli atbalstīja vairākus iestudējumus. Liepājas Kultūras pārvalde joprojām mums uzticas un atbalsta. Ticu un ceru, ka liepājnieki var lepoties ar saviem aktieriem, esam iegājuši arī Latvijas Radio aprītē, viņi paņēmuši visu, ko esam ieskaņojuši,” stāsta K. Tatarinova.

Radio teātri aktieri visbiežāk cits citu nesatiek, strādā individuāli, taču Karīna praktizējot arī ierakstu kopā pa diviem trim. “Jaunavas mācība” vajadzēja galda ainu, sapratu, ka būs dabīgāk, ja studijā būs trauki un aktieri ēdis. Viņi šaubījās, vai tā vajag, bet pēc tam teica, ka pavisam cita lieta. Mūsdienu tehnika var visu ko *nofeikot*,

arī ar to nodarbojos, mani interesē izmantot tehnoloģijas. Jaunākajā darbā jauno mediju studenti gan ierakstījuši dabiskas skaņas, gan arī veido skaņu, kas izklausās kā naturāla,” atklāj režisore. K. Tatarinovu pārsteidzis tas, ka gandrīz visiem aktieriem Liepājas Radio teātris bija pirmā šāda veida iestudējumu pieredze. Pat Jānis Dreiblatš teicis, ka neesot bijis studijas ierakstos.

UNIKĀLA IZRĀDE KATRAM

Piedāvājot lomu, Karīna vadās primāri pēc balss tembra, taču arī pēc vizuālā tēla. Turklāt Liepājas Radio teātris jau iepriekš rādījis arī bildi. Armands Kaušelis veidojis fotogaleriju iestudējumam “Jaunavas mācība” un arī “21. gadsimta mīlasstāstam”, kur attēli izmantoti ieraksta video. “Katrai “Jaunavas mācības” sērijai bija sava afiša. Mani tas apbūra, ka radio teātrim aktieri bija sagērbti kostīmos, frizūrās, kas viņiem palīdzēja iejusties laikmeta noskaņās,” pauž Z. Borgia.

K. Tatarinova norāda, ka viņas iestudējumi nav tas pats, kas audiogrāmatas. “Audioizrādei piedāvāju savu dramaturģisko risinājumu. Tiklīdz ir tikai ar ausi klausāms, uzreiz darbojas sinerģija – klausītāja pieredze, zināšanas, piedāvātā atmosfēra. Veidojas tikai viņam vienam unikāla izrāde. Tieši tas man ļoti patīk radio teātri,” atzīmē režisore.

Karīna piekrīt, ka radio iestudējumus vairāk klausās vecākā paaudze. Taču ar pirmo audiovizuālo darbu ir cerība paplašināt auditoriju, jo “21. gadsimta mīlasstāsts” atrodams *YouTube* platformā, turklāt par Liepājas Universitātes jauno mediju mākslas studentu paveikto varētu interesēties jaunieši, piebilst Zanda.

Karīna veidojusi skaņu scenogrāfiju un tad stāstījusi skaņu un video māksliniekiem, kāda atmosfēra būtu jāpanāk. “Studentiem vedu pirādziņus, jo darbs ievilkās nakti. Ja tas izskatās viegli – ļoti labi, jo nevienam nav jāredz sviedri,” viņa saka.

“21. gadsimta mīlasstāstā” piedalās (attēlā no kreisās) Laura Jeruma un Madara Kalna, kā arī Kārlis Ērglis, Mārtiņš Kalīta, Madara Viļčuka, Leons Leščinskis, Armands Kaušelis, Aina Karele, Kārlis Artejevs, Inese Kučinska un Dmitrijs Petrenko.

Liepājas Radio teātra iestudējumi

- S. Košeleva “21. gadsimta mīlasstāsts” – *YouTube* un *liepajasteatris.lv*.
- Nora Ikstena “Jaunavas mācība” – *liepajasteatris.lv* un *lsm.lv*.
- Jana Egle “Aiziet jūriņā”, Imants Ziedonis, N. Ikstena “Nenoteiktā bija” – *lsm.lv*.
- Pauls Bankovskis “Mīļotajai nepatīk un “Supervarons”, Ludmila Roziņa “Dērbijas vergi”, Aivars Kļavis “11 stāsti par vīriešiem”, S. Košelevas stāsti no krājuma “Vientuļības ministrija” un N. Ikstenas stāsti no krājuma “Maldīgās romances” – Latvijas Radio arhīvā.

AVOTS: LIEPĀJAS TEĀTRIS

Z. Borgia uzsver – noteikti jāpiemin Liepājas teātra studijas skaņu meistarū Mildas Ziemanes un Ģirta Siliņa ieguldītais darbs.

Skaņu māksliniece un pasniedzēja Krista Dintere strādājusi ciešā duetā ar videomākslinieci Dianu Lelisi. “Jauniešiem tā ir vērtīga prakse – likt savu radošo darbu skaņu celiņa veidošanā tā pa istam lietā, ne tikai izdomātā uzdevumā. Aizraujošs darbs, arī laikietilpīgs, manu-prāt, izdevies labi,” stāsta K. Dintere. Interesantākais, strādājot ar tekstu, bijusi izvairīšanās par daudz izmantot skaņu kā šablonisku izskaistinājumu vai uztaisīt pārāk sadzīviski. “Mēģinājam pieiet radošāk, izmantojot muzikalitāti un cenšoties radīt noskaņu un sajūtu katrai sērijai,” pauž māksliniece. “Video nav kā filma, tas iedod noskaņu, to var būdīt kā spēcīgu papildinājumu tekstam.”

MAĢISKAIS SPĒKS UN SKAISTUMS

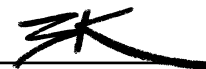
“21. gadsimta mīlasstāstā” galvenajās lomās ir pati Karīna un Dailes teātra aktieris Gints Grāvelis, kuru kopš Edgara lomas izrādē “Purva bridējs uguni” liepājnieki uzskata par savējo.

Radio vienmēr bijusi mistika, jo tur ir tikai aktieris, mikrofons un režisors, viņš atklāj. “Ļoti aizraujošs, bet nekad līdz galam neizprotams darbs. Nenormāli foršs

ar to, ka tur ir tikai vārds. Tu nekā citādi nevari nošarmēt. Jāaiznes klausītājam savs stāsts pa radio vai modīgi *jūtībā* bez tā, ka piedalies vizuāli. Ir tikai tava balss, sirds, prāts un neprāts, tur ir maģiskais spēks un skaistums,” saka G. Grāvelis.

“21. gadsimta mīlasstāsts” veidots pēc liepājnieces Sabines Košelevas romāna “Rīga – Maskava. 21. gadsimta mīlasstāsts” (2015). “Karīna emocionāli ļoti precīzi tver tieši to, ko toreiz esmu centusies nodot savā tekstā, un liek klāt savu radošumu, kas kūsāt kūsā, dodot iespēju man pašai uz savu darbu pēc šiem nu jau astoņiem gadiem paskatīties no cita skatpunkta,” saka romāna autore.

Ja laiku pa laikam nolaižas rokas, Zanda un Karīna viena otru bakstot, ka vajag turpināt. Režisore gribētu, lai iestudējumi pieejami vēl plašāk. “Mans sapnis ir par audiobibliotēku pie Liepājas bibliotēkas, kur varētu apkopot piedāvājumu visiem, kas nevar lasīt grāmatas. Mana draudzene, kurai palika 20 gadu, saka, ka labprāt klausītos, braucot mašīnā. Jaunieši nelasa tāpēc, ka dzīvo jaudīgu un ātru dzīvi, dara lietas paralēli. Ja šo domu izdzirdētu pilsētas tēvi un piešķirtu līdzekļus!” pauž K. Tatarinova. Savukārt Zandas sapnis ir tāds, lai kritiķi novērtētu arī radio iestudējumus. ■

Amatu pratējiem durvis līdz galam vaļā

Leva Vilmane

No 31. marta līdz 2. aprīlim visus Latvijas novadus jau 15. reizi aptvers pasākums "Satiec savu meistarū!". Latvijas Nacionālais kultūras centrs to rīko, lai popularizētu (reizēm pat, lai glābtu no iznīcības) paaudzēs mantotas tradīcijas, prasmes un zināšanas. Pie akcijas ilggadējiem dalībniekiem skaidrojām, kādus procesus meistardienas iekustinājušas Kurzemē.

SAMEKLĒ SEV SKOLOTĀJUS

"Mantotu prasmju pratēju un interesentu satikšanās ir nenovērtējama un neaizstājama," uzskata Tautas lietišķo mākslas studiju Aizputē un Kuldīgā vadītāja Daiga Jansone, "satikšanās rada gandarījumu gan tiem, kas rāda, gan tiem, kas viņus vēro. Dzirdēju, ka šogad Latvijā pieteikts gandrīz 200 norises vietu, pērn saskaitīja vairāk par 2000 interesentu, tātad sabiedrību kopumā interesē tradicionālās prasmes."

Daigai Jansonei visveiksmīgākās tās meistardienas, kuras uz audēju studijām parāda ceļu potenciāliem dalībniekiem. Ne Kuldīgas "Varavīksni", ne audējas Aizputes "Kamolīti" nav apmeklējušas lielas grupas, interesenti ierodas individuāli vai mazās kompānijās. Viesi mēdz saplānot plašu loku pa visu Kurzemi, lai paspētu uz vairākām nodarbībām. Dažus interesentus Daiga satiek katru gadu.

Aizputes un Kuldīgas audēju vadītāja uzskaita vairākus labumus no "Satiec savu meistarū!". Pirmkārt, tradīciju glabātājas ik gadu no jauna palūkojas uz kultūras mantojumu, kas nonācis viņu rokās, un izdomā, kā to izcelt citiem saistošā veidā. Otrkārt, pie audējam ierodas prasmiņas amatu māsas un brāļi no kaimiņu novadiem, lai pilnveidotos. "Katrā audēju studijā atšķiras tehnikas un paņēmieni. Aizputē audumu metam atšķirīgi – ar lāpstīņu. Interese bija arī par mūsu zvaigžņu segām," atceras Daiga Jansone.

Trešais ieguvums – katrā meistardienā tēma pamudina ikvienu studijas viesi pārskatīt, kas glabājas paša mājās. Latvijas pasākums jau beidzies, bet cilvēki turpina apmeklēt "Varavīksni", lai audējam parādītu, piemēram, savas zvaigžņu segas. "Noaudīsim to atdarinājumus," Daiga Jansone priecājas par jaunumiem kuldīdznieču rakstu krājumā.

ZIRNIM ATROD NETRADICIONĀLU VIETU

Pateicoties "Satiec savu meistarū!", no Saldus novada Zirņu pagasta folkloras kopas "Zirņi" atzarojās kulinārā mantojuma izpētes un jaunrades kopa. Galvenās saimnieces Edītes Zusmanes zirņu ēdieni degustācijas un meistarklases tālu izslāvētas, jo viņa zemnieku virtuves klasiku ierūmējusi pat mājas kūkā! Daudzus ēdienus izdomājusi pēc eksperimentiem ar citu saimnieču receptēm. Labu atdarījusi ar labu – 2020. gadā izdeva pirmo receptu krājumu ar precīziem mēriem un ieteikumiem visiem "Zirņu" bestselleriem – sāļiem un saldiem žagariņiem, virteniem, kotletēm, pastētēm, pankūku pildījumiem, žograusiem. Edīte Zusmane bijusi čakla, jo receptes pietiktu vēl vienai izlasei. Manuprāt, tajā noteikti jāiekļauj biešu un rudzu mīklas pirādžiņi ar pelēko zirņu pildījumu – fantastisks garšu piedzīvojums!

Saldeniece Irēna Gailīte ir vienīgā, kas pasākuma "Satiec savu meistarū!" Kurzemes norises vietās piedāvā iemācīt frivolitē pamatus. Interesenti bijuši katru gadu, bet māceklis ar nopietniem plāniem retajā mežģiņu mezglošanas tehnikā vēl nav satikts.

"Zirņu" vadītāja Sarma Ūpe atceras: "Folkloras kopā spriedām, ka vēlamies piedalīties "Satiec savu meistarū!", tāpēc apdomājām, kādi mūsu kolektīvā resursi, talanti un zināšanas. Pirmajā gadā aicinājām iepazīt lauku sievu darbus, bet līdz nākamajām meistardienām jau bijām izdomājušas, ka popularizēsīm zirņus. Tos izvēlējamies sava pagasta nosaukuma dēļ. Zinājām, ka izdosies, jo mūsu Edīte virtuvē ir apbrīnojama!" Viņas meistarības dēļ zirņus visi ēd, ka šmakst vien. Skeptiķu un rūdītu pākšaugu neēdāju skaits samazinājies visā Kurzemē, dažviet Lietuvā un latviešu centrā Freiburgā, Vācijā. "Esmu pateicīga savām lielākajām palīdzēm un pirmajām degustētājām, jo bez viņām nebūtu tik iedvesmota," saimniece izsakās par pārejām "Zirņu" dalībniecēm.

ATKODĒ LAIKA AIZZĪMOGOTAS RECEPTES

Talsu novada Spāres muižā slavenos sličinātos kliņģerus un bulciņas cep visu gadu. Pirms vairāk nekā desmit gadiem notikušās meistardienās sazīmējami pirmie mēģinājumi muižas cilvēkus pārsteigt ar lokālu kulināro mantojumu. "Vietējie atēdušies, tagad pārsvarā cienājam lielas un mazas grupas no visas Latvijas," Spāres muižā iekārtotā kultūras nama vadītājai Tabītai Kalniņai aizņemtība nebija omu.

Pirmajos gados Spāres ļaudīm šķita, ka "Satiec savu meistarū!" attiecas tikai uz Tautas lietišķās mākslas kopu "Nāmetiņš", taču laika gaitā ieraudzīta vieta arī savai pusei raksturīgai tāmnieku izlokšnei un senajiem muižas ēdieniem. Tabīta smaidot piebilst: "Vienmēr bijis tā – kur ēšana, tur latvietis klāt, tāpēc tēju un cienastu sarūpējam jau pirmajās "Satiec savu meistarū!" reizēs.

Spāres muižas slavenie sličinātie kliņģeri.

IEVAS VILMANES FOTO

Man laimējās satikt Mīci Gropi, kas muižā bija strādājusi par saimniecības pārvaldnieci, kolhoza laikā klāja galdus. Viņa pastāstīja, kas Spāres muižas ķēķī cepts un vārīts, kuri ēdieni bija iecienīti. Toreiz tikai šo un to piefiksēju. Pirmajām meistarklasēm izmantojam manus pierakstus, nebija viegli, jo daudz ko nepierakstīju.

Esam tikušas arī pie Spāres maizniekmeistara Zigfrīda Froma pierakstiem, jo viņa mazmeitas ir mūsu "Nāmetiņā". Receptēm norādījis sastāvdaļas, ne vārda par to, ko ar tām iesākt. Eksperimentējām, līdz receptes atkodām. Vienugad izdomājām cept goldingerus, bet nevienai nebija ne jausmas, kā tie izskatās un garšo. Neiespējamā misija mūs aizveda līdz kādai 90 gadus vecai kundzei Vācijā. Tincinājām, kamēr viņa atcerējās par pildītām bulciņām. Pateicoties viņai, recepti atšifrējām!"

STIPRINA STIPROS

Biedrība "Etniskās kultūras centrs "Suiiti"" strādā ar vērienu. Starptautiskos un Latvijas nozīmes saietos sapulcina rokdarbniekus, burdona dziedātājus un dūdiniekus, Kurzemes izlokšņu pratējus. Savus pētījumus apkopo grāmatās, jaunākie – "Suit villdrāns" un "Suit pierkstaini un dūraini" – klajā laisti pagājušajā gadā.

No malas izskatās, ka suitiem sokas visos virzienos, jo Kurzemē nav otras etnogrāfiskas kopienas, kura būtu tik populāra arpus savas vēsturiskās teritorijas Kuldīgas

novada Alsungas un Gudeniekiem, Ventspils novada Jūrkalnes. Etniskā kultūras centra valdes priekšsēdētājas un projektu vadītājas Daces Martinovas sacītais liecina, ka priekšstats nav greizs, tomēr tuvplānā redzamas arī suitu kultūrtelpas plaisas, un pasākums "Satiec savu meistarū!" ir ikgadēja izdevība tās mazināt.

"Tajās dienās apmeklētība nav ārkārtīgi liela, jo esam patālu no pilsētām, bet vietējā kopienā kultūras mantojuma kopšana interesē nedaudzus cilvēkus. Visi biedrības pasākumi ir publiski un bez maksas, tajos ļauts ikvienam līdzdarboties, tomēr... Kā visiem, arī mums ir problēmas ar jauno paaudzi. Esam pārbaudījuši daudzas un dažādas idejas, kā to ieinteresēt, taču problēmu neatrisinājām. Jāatzīst, ka arī suitu kultūrtelpa nav vienots veselums. Katrs pagasts turas pats par sevi, tāpēc svarīgi, ka mūsu biedrība apvieno visus trīs. Organizācijas mājvieta ir Alsungā, taču cenšamies integrēties arī pārējo pagastu kultūras dzīvē," Dace Martinova nevairās runāt par problēmām.

Valsts limeņa plānos dominē divas saistītas idejas – kopienām jāpieņem pašvaldības lēmumu pieņemšanā, kā arī jādefinē savs kultūrvēsturiskais apvidus jeb vēsturiskā zeme. Suitu pieredze māca, ka nepietiek ieraudzīt savu kultūrtelpu. Tā jāizpēta un jāsapo, jāatzīst par vērtīgu, jāpadara par tuvāku un tālāku ļaužu satikšanās vietu; kopienas spēks jābriedina paaudzēm ilgi. ■

Dizaina objekts LĀČA ĀDĀ

Lieta Rimkus

Leļļu mākslas un dizaina muzejā, kas atrodas galerijā “Romās dārzs” Liepājā, līdz pat 28. maijam apskatāma izstāde “Teddy lācis – no klasikas līdz avangardam”. Ekspozīcijas pamatā ir ASV dzīvojošo leļļu mākslinieces Pašas Setrovas un fotogrāfes Jūlijas Osinas-Fridmanes kopīgs fotoprojekts ar nosaukumu “Shoddy Bear”, ko papildina dažādu valstu mūsdienās radīto autorlāču kolekcija. “Kāpēc lāči? Viņos ir tik daudz mīluma un reizē spēka,” saka izstādes veidotāja, māksliniece Ināra Liepa.

NERĀTNO ROTĀLIETU IZSTĀDE

Pirms aizbraukšanas uz ASV P. Setrova savu Shoddy lāču kolekciju atdāvinājusi I. Liepas Leļļu mākslas muzejam. Tajā ir skatāmi ne tikai paši lāči, bet arī J. Osinas-Fridmanes fotogrāfijas, kur modeles lomā ir P. Setrova. Jāatzīmē, ka viņa ir profesionāla modele – kopā ar J. Osinu-Fridmani radītais ir avangardisks, provokatīvs un vienlaikus ļoti izteiksmīgs. Leļļu mākslas un dizaina muzejā skatāmie lāči ir dažādu valstu mūsdienu mākslinieku darbi, kas vēl jo labāk parāda kopainu.

“Shoddy Bear” pagaidām gan nav tik plaši pazīstams vārdu salikums kā klasiskais “Teddy Bear”, kuru vairākas paaudzes zina kā rotaļu lāci jau gadsimta garumā. P. Setrova nosaukumu “Shoddy Bear” skaidro kā nerātno, savādo lāci, šī iemesla dēļ to izvēlējusies savai lāču komandai.

Liepājā par izstādes vēstnesi ir izvēlēts Latvijas mākslinieces Kristīnes Kliginas unikālais lācis, kas ir LMA tekstila nodaļas bakalaura darbs ar nosaukumu “Totēms”. Tas ir pētījums par lāča tēlu un tā nozīmi autores dzīvē. Darba idejas pamatā ir teikas un leģendas, kā arī dziļi personiski notikumi autores dzīvē.

REPLIKAS, DUBLIKANTI UN AUTORLĀČI

Tedija dizainam šobrīd ir vairāk kā 110 gadi, 21. gadsimtā leļļu mākslinieki un cilvēki, kuriem vienkārti patīk sūt rotaļlietas, īpaši izteikti pievērsās šim mākslas virzienam kā ļoti nopietnai profesionālai darbībai. “Šī nodarbe daudziem kļuvusi par profesiju, piemēram, Vācijā un Krievijā mākslinieku veidotie lāči kļūst aizvien populārāki. Izmantojot veco piegrieztni, mākslinieks šuj replikantus jeb atdarinājumus. Obligāts nosacījums ir stikla acis un šarnīra ripas, kas ļauj kustēties rokām, kājām un galvai. Arī maigs mohēras audums, kas joprojām tiek ražots. Bez šaubām, ir mākslinieki, kuri no klasiskās pamatpiegrieztnes ir pagājuši nost un veido savus autorlāčus. Tie ļoti atšķiras, un to dažādību lieliski var redzēt izstādē. Vēsturiskajā ekspozīcijā redzami klasiskie Tediji, savukārt izstāžu zālē plecu pie pleca rindojas divu gadsimtu lāči,” ieskicē izstādes veidotāja.

Izstādē redzami gan klasiskie 20. gadsimta Tediji, gan replikanti. Faktiski, ja to nezina, cilvēkam šķiet, ka arī tie ir veco lai-

ku lāči, tomēr tā nav, tie vecināti apzināti.

“Vienu gan gribas uzsvērt – Teddy lācis ir pilnvērtīgs konkurents lelei. To uzšūt ir tikpat aizraujoši un sarežģīti kā klasisku leli. Šodien pieejami daudzi un dažādi mūsdienīgi materiāli, kas ļauj pilnveidot klasisko stilu. Laikam ejot, mainās arī mākslinieku pieredze un izglītība, tas ļauj darboties brīvāk un veidot lāčus kā dizaina objektus. To mēdz saukt par “ART Teddy”. Ārzmēs izstādēs ne reti var redzēt senos lāčus, ko mākslinieki šuj kā replikantus, un tiem blakus brīnišķīgus mūsdienās radītus lāčus, kas atspoguļo 21. gadsimta stilu lāču dizainā. Turklāt daudzi kolekcionāri pasaulē ir gatavi šķirties no prāvas naudas summas, lai tiktu pie antikvāra autentiska lāča eksemplāra,” atzīst I. Liepa.

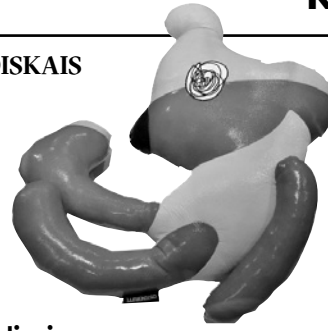
KĀ RADIES ŠĀDS LĀČU FENOMENS?

Lāčus esot ražojuši arī pirms 1910. gada, bet tolaik tie atradušies uz četrām ķepām. “Ļoti bieži viņi tika novietoti uz koka pamatiņa ar ritentiņiem, bērni varēja tos vilkt striķīti sev līdzī. Tā bija statiska rotaļlieta, kas nekustējās, retos gadījumos kustīga bija tikai galva. Ir tāds stāsts, ka toreiz, kad Margaritas Steifas krustdēls Ričards devās uz cirku un ieraudzīja lāci, kurš staigā uz pakaļkājām, viņam radās doma par lāča dizainu, kurš stāv uz pakaļkājām un kura ekstremitātes un galva kustas. No tā brīža lācis pārvērtās par rotaļlietu no miksta mohēras auduma. Bieži vien lācēni bija labākie draugi ģimenēs, kurās nebija īpaši labas vai tuvas savstarpējās attiecības. Lācis patiešām ir labākais draugs, kuram var izstāstīt visas savas bēdas. Mīļums, kas ir šajā lācī, palīdz bērnam rast mieru un sajūst drauga plecu. Treškārt, dabā redzamais lācis nerosina mūsos vēlmi viņu apskaut un pieglauzties, rotaļu lācis ir veids, kā cilvēks atradis iespēju viņam pietuvoties, izveidojot dubultnieku, kas ļauj sevi mīlot.”

“ART Teddy” no rotaļlietu plaukta ir attālinājies, mākslinieki sev ir atļāvuši spēlēties ar tēmu, improvizējot katrs pēc saviem ieskatiem. “Mākslinieki gan dizainiski var spēlēties ar dažādiem dzīvniekiem un zvēriem, piemēram, pati pirmā rotaļlieta, ko radīja Margarita Steifa savā fabrikā, bija zilonis, lācis parādījās tikai pēc tam. Lāča formāts ir pateicīgs rotaļam ne tikai bērnu vidū, bet arī starp māksliniekiem. Šajā tēlā ir kaut kas, kas mudina spēlēties ar materiālu, formu interpretāciju. Te jāmin arī Kristīnes Kliginas lielais “Totēms”, kas ir unikāls. Vienu no šīs mākslinieces lāčiem var redzēt arī Siguldā. Kad brauc ar gaisa tramvaju, redzams, ka vienā eglē sēž Tedijs. Man šķiet, ka vienā brīdī tramvajs apstājas un to var aplūkot. Lāču tēma ir populāra cauri laikiem, domāju, tā arī nemazināsies. Noteikti būs mākslinieki ar savu redzējumu, kas īstenos aizvien jaunus dizainus. Pasaulē sastopami pat robotlāči. Pieļauju, ka mēs šodien nevaram pat iedomāties, kā lācis mainīsies nākamajos 100 vai 200 gados,” pārdomās dalās I. Liepa. ■

AVANGARDISKAIS PEKAINIS

“Attālināti forma nepāšaubāmi atgādina lāci, tomēr mākslinieks to veidojis kā absolūtu avangarda dizaina priekšmetu, ko var izmantot kā spilventiņu vai interjera priekšmetu, arī rotaļlietu bērnam. Atraktīvs, krāsains, avangardisks, par klasisko Teddy lāci gan mēs to nosaukt vairs nevaram,” komentē I. Liepa.

VECINĀTS TĒJĀ VAI KAFIJĀ

Solvītas Baldeles brūnais lācis ir vairāk pietuvināts Tedija lācēna principiem. Solvīta ir Latvijā populāra lāču šūšanas meistare,

kas guvusi starptautisku atzīnību. “Izmantojot klasisko Teddy formātu, viņa piemeklējusi veidu, kā tajā ieguldīt savas radošās izpausmes, kā arī apzināti vecinājusi šo lāci. Šim nolūkam izmanto vai nu stīpru tēju vai kafijas biezumu novārījumu. Ziemassvētku lāču vecināšanai izmanto kanēli, tad efekts ir ne tikai vizuāls, bet arī smaržo fantastiski. Solvīta izmantojusi arī dekupāžas tehniku, tas redzams zivtiņu nospiedumos. Tāpat lācēnam nav klasiskās stikla acis, bet gan spiedpogas, kas piešķir zināmu šarmu un savu stilu.

SUVENĪRLĀČIŠI

Klēpī sēdošie mazie lācēni – balts un melns – ir Ināras Liepas īpašums, parasti tie vēro mākslinieces ikdienu darbniecā, kur nonākuši tādēļ, ka mākslinieci uzrunājuši toņi – melns un balts. “Tas atgādina, ka pasaule nav pelēka,” saka māksliniece. “Lai kā, kad pasaulē sākās trakais lācēnu bums un mānija, ap 1914. gadu, tos drukāja kartītēs, bērni ar tiem bildējās, sievietes ņēma līdzī gan viesībās, gan ejot pa ielu.

Līdz ar to tika attīstīta mazo suvenīrlāčišu līnija, kas redzama arī izstādē. Tie ir atdarinājumi, kuriem izmantota Teddy lāčiša forma, bet var redzēt, ka tas ir 21. gadsimtā radītais suvenīrs,” papildina I. Liepa.

FRANCŪZIS AR STĀSTU

“Ar smalkajām porcelāna lellēm 20. gadsimtā īsti spēlēties nedrīkstēja, šī iemesla dēļ ļoti daudziem bērniem kā rotaļlieta tika izvēlēts lācēns, kas pats par sevi ir labestības, siltuma un mājīguma simbols. Tāpat iecienīta nodarbe ne tikai bērnu vidū, bet arī mammām un vecmammām bija – apģērbu šūšana mazajiem rotaļbiedriem. To var redzēt arī šajā visnotaļ vecajā franču lācī, kas tiešām radies 20. gadsimtā – to var nolasīt pēc auduma, zāģu skaidiņām un formas, lai gan tā nav klasiskā piegrieztnē. Šajā eksemplārā skaidri nolasāma mīlestība pret viņu, par to norāda arī nolietotības pakāpe un, protams, arī apģērbs, kas, pieļauju, nav oriģinālais. Tomēr katrai detaļai, katrai brošiņai un spraudītei ir sava īpašā nozīme. Mēs varam tikai minēt, kāds ir šī lāča un viņa aksesuāru stāsts. Iespējams, tam ir sargājoša nozīme. Šis lācis mums varētu daudz interesanta pastāstīt, ja vien viņš mācētu runāt,” pārliecināta ir māksliniece.

KARIKĒTS TEDIJS

“Paša Setrova bija ļoti ekstravaganta, arī ikdienā ģērbās ļoti ekstravaganti, ar to atšķīrās citu mākslinieku vidū, jo savā tērpā vienmēr iekļāva kādas paštaisītas rotaslietas vai aksesuārus. Ja Paša parādījās publikā, uzreiz bija skaidrs, ka tā ir māksliniece. Mazais lācītis šūts kā aksesuārs vienam no tēriem. Tas parāda, cik brīvi mākslinieki spēlējās ar dizainu, radot savu stilu, savas piegrieztnes. Lielajam lācim ir mainītas roku un

kāju proporcijas, pagarināts ķermenis. Tāpat netipisks materiāls – melna āda. Tomēr, par spīti tam, tas joprojām ir Tedijlācis, lai cik kariķēts un pārveidots tas arī būtu,” skaidro izstādes veidotāja.

EGONA ZIVERTA FOTO

Mūzika

- ◊ 1. aprīlī **Talsu tautas namā** Dzintara Čičas jubilejas koncerts.
- ◊ 1. aprīlī **koncertzālē "Latvija" Ventspilī** viesosies Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris, diriģents Tarmo Peltokoski un vijolnieks Georgs Sarkisjans. Programmā Riharda Štrausa un Alfrēda Šnitkes mūzika.
- ◊ 1. aprīlī **koncertzālē "Klavins Piano" Kuldīgā** pianista Georga Kjurdiana koncerts. Programmā Baha, Brāmsa, Vēberna un Bēthovena skaņdarbi.
- ◊ 15. aprīlī **Talsu tautas namā** viesojas vijolnieks Daniils Bulajevs un kamerorķestris "Davinspiro Camerata". Programmā V. A. Mocarta "Divertiments stīgu orķestrim Fa mažorā K.138", F. Mendelszona "Koncerts vijolei un stīgu orķestrim re minorā", N. Rota "Pastaiga ar Fellīni" un G. Pelēča "Astors Pjaccolla, Oskars Stroks un es jeb Buena Riga" vijolei un stīgu instrumentiem.
- ◊ 15. aprīlī **teātra namā "Jūras vārti" Ventspilī** ar sava aktuālā albuma "Skrejceļš" programmu viesosies etno-pop mūzikas grupa "Tautumeitas".
- ◊ 16. aprīlī **kultūrvietā "Pegaza pagalms" Liepājā**, Kuršu ielā 20, ciemosies aktrise Karīna Tatarinova un ģitārists Miks Akots ar koncertprogrammu "Spāniski...". Koncerta laikā varēs iekustēties latīņu ritmos un dzirdēt dažādas dziesmas spāņu valodā no Kubas, Meksikas, Argentīnas un ne tikai.
- ◊ 20. aprīlī **koncertzālē "Lielais dzintars" Liepājā** pirmo reizi savu koncertu ciklu "Simfonija TUVĀK" Liepājas Simfoniskais orķestris aicina baudīt klātienē. Diriģenta Atvara Lakstīgalas vadībā skanēs Bēthovena Astotā simfonija. Tā sāksies ar mūzikas apskatnieka Oresta Silabrieža ievadvārdiem, kuros viņš atklās simfonijas tapšanas laika kontekstu un šedevra uzbūves detaļas. Pēc koncerta klātesošie būs aicināti uz neformālu sarunu ar diriģentu A. Lakstīgalu.

- ◊ 23. aprīlī **teātra namā "Jūras vārti"** grupas "Opus Pro" leģendārajam dziedātājam Alex veltīts piemiņas koncerts "Zvaigznes ceļš". Vēloties godināt un pieminēt izcilās un neatkārtojamās balsis īpašnieku un ilggadīgo grupas "Opus Pro" solistu, dziedātāju, Alex meita, dziedātāja Aija Andrejeva, organizēja šo koncertu ciklu. Programmā skanēs grupas "Opus Pro" zināmākās dziesmas, piedalīsies Aija Andrejeva, ģitārists un daudzu grupas "Opus Pro" hitu autors Harijs Zariņš, dziedātāji Jānis Aīšpurs, Atis Ievišs, Dināra Rudāne, Olga Rajecka, Antra Stafecka, grupas "Colt", "Very Cool People", "Laime pilnīga", "Laika suns" u.c. mākslinieki. Vadītāja lomā iejutīsies aktieris Egons Dombrovskis, režisore – Maija Kalniņa.

Teātris

- ◊ 1. aprīlī **Druvas kultūras namā** Saldus novada Teātra svētki.
- ◊ 2. aprīlī **Liepājas teātrī** ar izrādi "Divas pasaules" viesosies Latvijas Nacionālais teātris. Annas Brigaderes un Jāņa Jaunsudrabiņa darbus sāk aizmirst, tos lasa aizvien mazāk. Pamazām viņi no klasiskiem kļūst par nevienam nevajadzīgām fosilijām, kas kļūst par digitālo kapsētu. Taču Jaunsudrabiņam dzimst ģeniāls plāns – ja Anneli un Janci izdotos atdzīvot, abi grāmatu tēli kļūtu pamanāmi un atpazīstami, un arī viņu autorus tādējādi atkal atcerētos.
- ◊ 4. aprīlī **teātra namā "Jūras vārti"** ar monoizrādi "Muzikants ir cilvēks" viesosies Andris Baltacis.
- ◊ 14. aprīlī **Kuldīgas Kultūras centrā** izrāde "Mačo" ar Ivaru Kļavinski un Ainaru Ančevski galvenajās lomās.
- ◊ 19. aprīlī **teātra namā "Jūras vārti"** Latvijas Leļļu teātra izrāde "Lidojošo cūku nams". Dīvainākie un vienlaikus īpašākie cirka mākslinieki spēj izpildīt tādu triku, ko nevarētu neviens cits ruksis visā pasaulē. Visi kopā viņi rada pavisam neaizmirstamu cirka izrādi. Lai arī rukiem pa reizēm gadās kāds strīds, tie tomēr lieliski prot darboties komandā un atrisināt jebkuru radušos likstu. Kad cirkā negaidīti ierodas viesis, kurš nemaz nedzīvo uz šīs planētas, ruki komandā top palīdzības plāns...
- ◊ 21. aprīlī **Kuldīgas Kultūras centrā** Latvijas Leļļu teātra politiski erotisks kabare pieaugušajiem un pieaugušiem pusaudžiem "Bez morāles. Ar lellēm".

Māksla

- ◊ 1. aprīlī **Saldus novada Bīdēnes kultūras namā** mākslinieces Elitas Patmalnieces personālizstāde "Elita dabā un pilsētā" atklāšana. Programmā – tikšanās ar mākslinieci un Olgas Rajeckas koncerts. Izstāde apskatāma līdz 31. augustam.

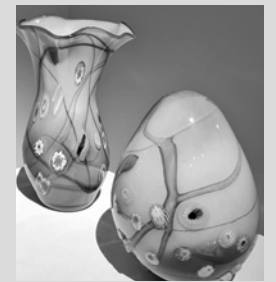
- ◊ No 4. aprīļa **Saldus novada Būtnāru bibliotēkā** Ineses un Daigas Rancānu lielformāta ziedu-gaismas objektu izstāde.

- ◊ Līdz 14. aprīlim **Rojas Jūras zvejniecības muzejā** var apskatīt mākslas pedagoga darbu izstādi "Mēs".

- ◊ Līdz 12. aprīlim **Talsu novada muzejā** apskatāma Ulda Balgas fotogrāfiju izstāde.

- ◊ Aprīlī **Saldus pagasta bibliotēkā** mākslinieces Anitas Zivertes karikatūru izstāde.

- ◊ Aprīlī **Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā** apskatāma Līvānu stikla un amatniecības centra izstāde. Līvānieši eksponējuši Latvijā vienīgā stikla pušanas meistara Aleksandra Logvina jaunākos darbus.

- ◊ Līdz 28. maijam **Liepājas muzejā** aplūkojama laikmetīgās mākslas izstāde "Viļņošānās" no mākslas kolekcionāra Raivja Zabja krājuma. Speciāli šai izstādei veidota kubiešu mākslinieka Umberto Diasa mākslas instalācija "Asaru jūra".

- ◊ Līdz 4. jūnijam **Liepājas muzejā** skatāma mākslinieka un Liepājas Universitātes emeritētā profesora Alda Kļaviņa fotogrāfiju izstāde "No pastaigu dienasgrāmatas". Tās ir fotogrāfijas, kas, nemazinot iešanas tempu, uzņemtas, tverot momentus debesīs, ūdenī un zemē, kas uzrunā, pārsteidz un iedvesmo autoru.

Citas lietas

- ◊ No 31. marta līdz 2. aprīlim **dažādos Latvijas novados** notiks akcijas "Satiec savu meistarū!" aktivitātes, kas aicinās iepazīt senos arodus un apgūt senaizmirstas prasmes.

- ◊ No 7. līdz 10. aprīlim **pilsētās un novados** notiks dažādas Lieldienu aktivitātes ar piedāvājumiem visai ģimenei.

- ◊ 13. aprīlī **kultūras namā "Wiktorija"** Liepājā komiķis Maksims Trivaškevičs laidīs klajā savu ceturto soloizrādi "Stāstīšu jokus". Programmā stundas garumā iekļauti joki, kas tapuši pandēmijas aizsegā.

- ◊ 14. aprīlī **kultūras namā "Wiktorija"**, 20. aprīlī **Ventspils Kultūras centrā**, 27. aprīlī **Kuldīgas Kultūras centrā** un 30. aprīlī **Talsu tautas namā** viesosies Kaspars Upaciers ar humoristisku programmu "Ufo, izstāsti kādu joku!". Piedalās ģitārists Ainis Rudzītis un arī Ufo dēls – mūziķis Francis Upaciers. Jautri stāsti, jocīgas dziesmas, draiskas rotaļas, konkursi un balvas.

- ◊ 18. aprīlī **Saldus novada Lutriņu bibliotēkā** viesosies rakstniece, Eiropas Savienības Literatūras balvas laureāte Laura Vinogradova.

- ◊ 19. aprīlī **Saldus novada bibliotēkā** viesosies dziesminieks un rakstnieks Kārlis Kazāks.

- ◊ 24. aprīlī **Brocēnu bibliotēkā** tikšanās ar literāti un TV producenti Leldi Kovaļovu.

- ◊ 22. aprīlī **visā Latvijā** norisināsies Lielā talka, kad ikviens aicināts sakopt savu apkārtni vai kopīgi doties talkot kādā sabiedriskā objektā.

- ◊ No 24. līdz 28. aprīlim **visās Latvijas bibliotēkās** norisināsies Eiropas digitālā nedēļa.

- ◊ 28. aprīlī **teātra namā "Jūras vārti"** uz Argentīnas tango izrādi ielūdz "Marcos Ayala Tango Company". Mākslinieki sola aizvest mūs pie tango dejas pirmsākumiem. Markoss Ajala – režisors, horeogrāfs un dejotājs, viens no labākajiem tango dejotājiem pasaulē, kurš iegulda daudz enerģijas un darbu, lai tango būtu aktuāls žanrs arī nākamajām paaudzēm. Trupa rada izsmalcinātu vizuālo pasaku, kas balstās uz viņa māksliniecisko un horeogrāfisko koncepciju.

